

IOAN DĂNILĂ – UN CERCETĂTOR, UN FORMATOR, UN ÎNTEMEIETOR

Ioan Dănilă – a Researcher, a Teacher Trainer, a Cultural Founder

The portrait below retains the essential lines that outline the scientific personality and the human dimension of the researcher Ioan Dănilă, linguist, professor, cultural animator, coordinator, mentor and trainer, honored here by his colleagues from the Faculty of Letters of the “Vasile Alecsandri” University of Bacău, and also by other specialists in the philological field.

Key-words: *researcher, portrait from the inside, tribute, scientific and human dimension.*

Realizarea unui portret al omagiatului de astăzi, profesorul Ioan Dănilă, din interiorul Facultății de Litere a Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău, este o mare provocare, întrucât în ipostaza de conferențiar universitar se întâlnesc lingvistul de vocație, cercetătorul de teren, didacticianul, dar și animatorul cultural, om al cetății și al lumii în care trăim.

Eu însămi, ca fostă studentă a profesorului și apoi ca asistent universitar care a avut șansa să predea unele dintre seminarele cursurilor la care era domnia-sa era titular, am beneficiat, la fel ca generații de studenți, de o formare pe care aveam să o definesc mult mai târziu ca una de tip clepsidră (metoda clepsidrei este numele unei metode didactice de receptare de text pe care a inventat-o profesorul Ioan Dănilă). La scara formării unei persoane, modelul de tip clepsidră s-ar traduce prin confruntarea studentului cu realitatea vie a comunicării prin extragerea dintr-un context de viață a unui conținut de limbă sau cultură care, analizat științific, este operaționalizat sub forma a unui algoritm creat împreună, intens interogată din perspectiva realității comunicării, motivat și așezat în lumina unei atitudini profund umaniste. Rămâneai după o oră de gramatică cu profesorul Ioan Dănilă cu un instrument de muncă intelectuală dublat de o atitudine care-l făcea operațional pe viață. Am auzit enunțul „cum zicea dl Dănilă” și am văzut momente de instrucție după modelul profesorului Dănilă la mai toți profesorii care l-au avut profesor. M-am întrebat multă vreme cum s-ar motiva impactul pe care concepția profesorului despre limbă și știința predării ei îl are asupra studenților. Aș putea răspunde că e vorba despre punerea în act a unei competențe filologice în sensul pe care Eugeniu Coșeriu îl dădea filologiei ca știință integrală de studiere a vieții prin limbaj.

În consecință, cursurile domniei-sale au stat la baza unui parcurs de activități universitare menite a realiza acest lucru. În domeniul formării inițiale, la nivelul ciclului de licență, profesorul Ioan Dănilă a ținut cursurile de fonetică și de dialectologie românească. A publicat volumul *Fonetică și fonologie. Pentru profesori, institutori, studenți, elevi* (Bacău, Editura Egal, 2005), prin care a operaționalizat un algoritm de analiză fonetică, generalizat în învățământul preuniversitar.

¹ Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

O contribuție științifică fundamentală în domeniul dialectologiei a reprezentat-o publicarea cărții *Limba română în graiul ceangăilor din Moldova* (București, Editura Didactică și Pedagogică, 2005), care a avut la bază cercetări de teren ale graiurilor a 29 de localități în care se manifestă bilingvismul româno-ceangăiesc din județele Bacău, Iași și Neamț și care reprezintă o contribuție unică în lingvistica românească.

Aceste volume au fost parte dintr-un demers științifico-didactic complex, care s-a fundamentat pe acțiuni de cercetare în care au fost implicați și studenții, și masteranzii. Din acest punct de vedere, formarea studenților filologi a avut întotdeauna o componentă practică ghidată de principiul promovării cercetării de teren drept condiție pentru un filolog.

De asemenea, cursurile de limbă română contemporană, limbă română normativă, textologie au însemnat pentru noi, foștii studenți, adevărate formule de asumare a diferitelor direcții actuale de studiere a limbajului în acord cu exigențele unei meserii pentru care ne pregăteam, anume aceea de profesor.

Rubricile de cultivare a limbii române ținute de profesorul Ioan Dănilă în diverse publicații au fost pentru generații de elevi, studenți și profesori prilejuri de confruntare cu „capcane” ale limbii în acțiune. Volumele publicate, *Limba română (varianta teoretică). Algoritmii analizei gramaticale*, Bacău, Egal, 2005, *Româna corectă, prin întrebări, răspunsuri și comentarii* (Craiova, Scrisul Românesc, 2014) au reprezentat cărți care au cuantificat, pe de o parte, interesul profesorului pentru analiza sistemului limbii, pe de altă parte, preocuparea pentru probleme de educație lingvistică atât de importante în condițiile erei în care trăim.

O altă direcție a cercetărilor profesorului Ioan Dănilă au reprezentat-o studiile culturale. Conducând Cercul științific și cultural „Traian Cantemir” al Facultății de Litere, a inițiat diferite proiecte care au avut ca scop cercetarea moștenirii culturale locale. Acest tip de demers s-a concretizat prin dedicarea față de cercetarea vieții și operei unor personalități ale județului Bacău. A publicat monografii, articole sau studii, dintre care amintim *Știință și destin – Giorge Pascu*, (Bacău, Editura Egal, 2015, coautor), *Vasile Alecsandri. Polimorfismul vieții și operei* (Bacău, Ateneul Scriitorilor, 2019, editor). Începând cu anul 1990, profesorul Ioan Dănilă a declanșat o campanie națională de salvare a Casei „Vasile Alecsandri” din municipiul Bacău, locul de naștere al scriitorului. Această misiune este aproape de împlinire în condițiile în care autoritățile locale au intrat în posesia imobilului și au pornit demersurile pentru transformarea acestuia în casă memorială. Această dimensiune de întemeietor a personalității profesorului este una care se așază firesc pe profilul omului cetății, cu care s-a identificat toată viața.

Pe parcursul celor peste 30 de ani petrecuți în mediul universitar băcăuan, profesorul Ioan Dănilă a predat disciplina didactica limbii și literaturii române, conducând activitatea de practică pedagogică pentru studenții filologi și cei de la pedagogia învățământului primar și preșcolar. A coordonat zeci de lucrări pentru obținerea gradului didactic I. Este coautorul unuia dintre cele mai bune abecedare aproape de MEN, pe care au învățat generații de elevi, și coordonatorul unui volum canonic pentru profesori: *Lecția, în evenimente. Ghid de proiectare didactică* (Bacău, Editura Egal, 2002). Putem spune că este unul dintre universitarii cei mai ancorați în realitatea învățământului românesc, fiind o voce neobosită care clamează problemele cu care se confruntă limba și literatura română în școală. Profesorul Ioan Dănilă este

convins că misiunea universității și a universitarilor din domeniul umanist, astăzi, este aceea de a transforma cercetarea în instrument de intervenție educațională.

Mereu alături de noi, profesorul Ioan Dănilă a ținut la transformarea mai tinerilor săi colegi în performeri ai științei vii, modelatoare de oameni și de locuri. Neobosit cercetător al faptului de limbă și de cultură, îl extrage din viața de zi cu zi și îl scoate la lumina științei puse în slujba educării. Activitatea sa publicistică vie ca fost redactor-șef al revistei de față, *Studii și cercetări științifice. Seria Filologie*, redactor al revistei *Ateneu* și contributor la multe alte publicații își are sursa în cercetarea comunicării cotidiene cu ajutorul instrumentelor filologului care educă. Iar miza ultimă a activității sale este punerea științei în slujba comunității. Nu întâmplător, un regretat coleg al său, criticul Constantin Călin, îl numea „profesorul de gramatică al băcăuanilor”².

Manifestând un interes generos pentru lucrările colegilor de breaslă, a scris mult pe marginea acestora, editând volume ale unor cercetători de prestigiu din domeniul limbii și culturii române. A considerat întotdeauna că educația adevărată este rodul cercetării, fie și ca demers de redescoperire cu uneltele proprii formări a unor mari adevăruri.

Profesorul Ioan Dănilă se caracterizează însă și prin severitatea omului de știință autentic. Caracterul categoric al opiniilor sale este însă întotdeauna ponderat prin nuanțări formulate pe un ton constructiv, încurajând la implicare și transformare prin puterea modelului propriu. Dacă în scris e livresc, erudit, tranșant și, deseori, combatant, în expresia orală este convingător, cu o retorică servindu-se de detaliul aparent nesemnificativ ca prilej de digresiuni revelatoare care cuceresc auditoriul. Când povestește despre o personalitate, despre un loc sau despre un document face excursuri bogate și provoacă discuții conduse maieutic cu discipolii pe care îi ia părtași la descoperire. Componenta umanistă a ființei sale transpare din pasiunea cu care schițează portretului vreunui profesor de acum jumătate de secol sau evocă întâmplări semnificative, memorabile cu personalitățile pe care le-a întâlnit și intervievat, conștient pe deplin de misiunea pe care o are, de a sluji arhivei culturale pe care a întemeiat-o.

În încheierea acestui text, nu pot decât să adresez profesorului nostru un mesaj pe care-l rostesc cu încrederea în forța magică a unei urări din inimă: „La împlinirea unei frumoase vârste, pe care energia i-o dezmințe, îi urăm sărbătoritului: Să ne trăiți mulți ani, Onorat Magistru, cu sănătate și rodnicie!”

BIBLIOGRAFIE

- Bălătescu, Gheorghe, *Ioan Dănilă, profesorul de gramatică al băcăuanilor, a împlinit 70 de ani*, „Deșteptarea”, nr. 8546, 17 dec. 2019, p. 3.
- Dănilă, Ioan, *Fonetica și fonologie. Pentru profesori, institutori, studenți, elevi*, Bacău, Egal, 2005
- Dănilă, Ioan, *Limba română în graiul ceangăilor din Moldova*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2005
- Dănilă, Ioan, *Limba română (varianta teoretică). Algoritmii analizei gramaticale*, Bacău, Egal, 2005

² Gheorghe Bălătescu, *Ioan Dănilă, profesorul de gramatică al băcăuanilor, a împlinit 70 de ani*, „Deșteptarea”, nr. 8546, 17 dec. 2019, p. 3.

- Dănilă, Ioan, *Româna corectă, prin întrebări, răspunsuri și comentarii*, Craiova, Scrisul Românesc, 2014
- Dănilă, Ioan; Tîrnăveanu Corina, *Știință și destin – Giorge Pascu*, Bacău, Egal, 2015
- Dănilă, Ioan (editor), *Vasile Alecsandri. Polimorfismul vieții și operei*, Bacău, Ateneul Scriitorilor, 2019
- Dănilă, Ioan; Țarălungă, Elena, *Lecția, în evenimente. Ghid de proiectare didactică*, Bacău, Egal, 2002
- Surdu, Ioan; Dănilă, Ioan, *Abecedar*, București, ALL, 2000